

Cílem této práce je zmapovat situaci ve švédské a české literatuře na přelomu 19. a 20. století s důrazem na obraz velkoměsta, a s pomocí interpretace konkrétních děl poukázat na rozdíl, který mezi těmito literaturami vzniká a který dohromady dává o to zajímavější a širší pohled na možnosti velkoměsta v literárním prostoru obecně.

Reálná situace na přelomu století byla dílem optimistická s ohledem na rozmach civilizace, dílem byla pesimistická, jak tomu bývá v obdobích přechodu. Prostor velkoměsta byl jedním z nových fenoménů, a jeho vliv na člověka byl tak zásadní, že se vztah těchto dvou jednotek stal důležitou součástí fikčních světů.

Jedním z těch, kdo městu rozuměli a chápali jeho ulice, náměstí a pohostinství jako domov, byl finančně většinou zabezpečený mladý muž s pasivním postojem k životu, který bez cíle a městem prochází se zájmem o pozorování okolí. Flanér, aniž by se aktivně angažoval v tom, co vidí, je součástí městského prostoru, je jím utvářen a s městem duševně souzní. Spisovatelem, v jehož díle hrají švédská metropole Stockholm a její flanér hlavní roli, je Hjalmar Soderberg (1869 - 1941). Soderbergovy postavy formované městským prostorem procházejí určitými změnami, od dětsky bezstarostného Tomase Webera z románu *Forvillelser* (1893) k pasivnímu a nešťastnému Martinu Birckovi (*Martin Bircks ungdom*, 1901), od zločinem a trestem sužovaného doktora Glase (*Doktor Glas*, 1905) k láskou souženému Arvidu Stjarnblomovi (*Den allvarsamma leken*, 1912). Stockholm ovlivňuje kroky hrdinů, spoluprožívá je a je subjektem nejvyšší instance, který skýtá existenční jistotu.

Oproti tomu česká literární produkce sleduje odlišnou tradici a zobrazuje město z odvrácené strany. Exemplárně to dokládá román Viléma Mrštíka *Santa Lucia* (1893), v němž Mrštík pojímá Prahu jako krásnou ženu, která zavede do zkázy prostého venkovského člověka. Hrdina není flanérem, tuto roli zastává vedlejší postava a spolu s městem je traktována negativně.